

Mieli kolegos,

Nors nesu viešojoje erdvėje besireiškiantis žmogus, bet kažkiek stebiu toje erdvėje vykstančius reiškinius, ypač tuos, kurie siejasi su Lietuvos psichologija. Todėl negalėjo neužkliūti psichologų grupės paskelbtas viešas Kreipimasis į LR Seimo narius „Už laisvą ir atsakingą psichologiją“. Nežinau nei kas ją rašė, nei kas pasirašė, nes perskaičiau tik patį tekstą ir noriu pasidalinti visiškai nešališkais savo įspūdžiais.

Sudomino jau pats pavadinimas. Kas gi ta laisva ar išlaisvinimo reikalaujanti psichologija, kuri kaip kovon telkiantis šūkis paskelbta kreipimosi pavadinime? Pasirodo, kad ją pristatantys „atsakingi piliečiai“ prieštarauja daug metų kurto ir tobulinto, visų psichologus rengiančių universitetų ir asociacijų pripažinto būtinu ir reikalingu, teisinio dokumento – Psichologo praktinės veiklos įstatymo – priėmimui. Tai iš tiesų nustebino jau vien todėl, kad panašius įstatymus yra priėmę ir jais seniai vadovaujasi ir kitos Europos Sąjungos šalys. Tad kokie gi šių „atsakingų piliečių“ argumentai prieš vieną iš demokratinių visuomenių vartojamą įrankį jų piliečių gyvenimui (šiuo atveju, profesinei veiklai) reguliuoti? Kodėl siūloma tokia kategoriška ir pykčiu dvelkianti išvada – nutraukti įstatymo projekto svarstymą ir „nebeeikvoti Lietuvos Respublikos valstybinių žmogiškųjų bei kitų išteklių“.

Deja, tai pagrindžiančių argumentų neradau. Kelis kartus atidžiai perskaičiusi tekstą supratau tik tai, kad labiausiai Kreipimosi autorius piktina viena įstatymo dalis, kurioje kalbama apie licencijavimo reikalavimą. Susitelkę į šį „blogį“, nes kalba tik apie tai, jie savo pyktį perkelia visoms įstatymo dalims, ir, net neužsimindami apie jas, siūlo atmesti visą įstatymą. Bet tai juk elementarus loginio mąstymo taisyklių, kurių bent formaliai turėtų būti laikomasi tokio tipo raštuose, nepaisymas.

Kadangi autorius, kaip išsiaiškinau, labiausiai pykdo licencijavimas, pradėjau ieškoti, kaip jie tai argumentuoja. Na, ir vėlgi gerokai nustebino jau pirmojo argumento tiek turinys, tiek pati jo formuluotė. Nekalbant apie tai, kad čia neleistinai sutapatinamos įstatymo ir licencijavimo sąvokos, teigiama, jog nėra skundų ir įrodymų, kad nelicencijuojama veikla daro žalą. Tai tipiškas ydingo argumento, kuriam pasitelkiama retorinė gudrybė, pavyzdys, analogiškas aprašomiems kritinio mąstymo lavybos vadovėliuose. (Pvz., T. Howell, G. Kemp, 2002) Bet toliau eina dar labiau pribloškiantis sakinytis, kurio negaliu nepacituoti. „Dėl šios priežasties įstatymo rengėjų motyvus laikome abejotinais ir jų deklaruojamą tikslų įgyvendinimą niekaip nepamatuojamu. (pabraukta mano). Plačiau komentuoti to tiesiog nebesinori.

Kiti prieš licencijavimą nusiteikusių autorių argumentai niekuo ne geresni. Pavyzdžiui, siūlymas „kurti standartus atitinkančių ir gerai dirbančių psichologų sąrašus“ kelia klausimą, kas ir kokiais kriterijais remiantis, jei psichologijos įstatymo nėra, turėtų juos kurti. Man apgailėtinas (ir šiek tiek juokingas) atrodo ir toks autorių vadinamas argumentas, kad priėmus Psichologo praktinės

veiklos įstatymą, „gali nunykti kai kurios psichologijos studijų programos (pvz., organizacinės psichologijos, verslo psichologijos, teisės psichologijos), bus padaryta nepataisoma žala psichologijos mokslo raidai bei specialistų praktikų ruošimui Lietuvoje“. (Pabraukiau, kad atkreiptumėte dėmesį į šią pompastišką retoriką – tuščią gražbylystę).

Arba tai, kad psichologų veiklos teisinis reguliavimas „riboja psichologų, kaip ūkio subjektų, laisvę“. Norisi autorių paklausti, kodėl įvairių kitų specialistų, kaip medikų licencijavimas ar analogiškas statybos specialistų atestavimas, suprantamas kaip rūpinimasis tų specialistų paslaugų kokybe, o psichologų, kurių veikla susijusi su ypač jautria žmogiškų santykių sritimi, teisinis reglamentavimas yra žalą nešantis blogis?

Kadangi bent kiek įtikinančių argumentų autorių peticijoje neradau, tai taip ir likau nesupratusi, kokie yra tikrieji motyvai, paskatinę jos kūrėjus paskelbti tokį visais atžvilgiais prastą, logiškai nepagrįstą ir vien pykčiu dvelkiantį tekstą. O tai, kad diskusijas savo teisumu įsitikinę autoriai siūlo nutraukti, verčia apsiriboti šiais teksto perskaitymo įspūdžiais ir likti su klausiamu, nieko nesupratusio žmogaus išraiška. Apmaudu tik, kad tai rašė ir viešai paskelbė to paties psichologų cecho nariai.

Eglė Rimkutė